

Перемогти кандидата від Партії регіонів на виборах у невеличких містах та селах Донбасу зазвичай практично неможливо. Але часи змінюються, і останні позачергові вибори на Луганщині засвідчили початок кінця гегемонії непереможної тут партії влади.

Хазяїном, а якщо точніше – феодалом Новопокровського району його мешканці небезпідставно вважають Станіслава Чернявського. Колишній начальник районної міліції, полковник у відставці, він уже багато років очолює вищі районні структури – адміністрацію (ще з кучмівських часів) і раду (друге скликання поспіль). А ще він є головою районної організації Партії регіонів.

Про те, що в Заайдарівці готуються позачергові вибори сільського голови, я дізналася на одному з семінарів у Луганську від голови Новопокровської правозахисної організації «Чайка» Світлани Стогнеевої. Вона розповіла, що попередній голова Олександр Терников (у минулому – начальник районної ДАІ) вирішив піти на пенсію за старим законодавством (очевидно, щоб отримати вихідну допомогу в розмірі 10 окладів). А районна влада в особі того ж Чернявського докладдає всіх зусиль, щоб цю посаду обійняла близька до неї людина – Василь Закутько, 65-річний член Партії регіонів, колишній начальник районного карного розшуку. Як повідомила Світлана Олександрівна, є й інший кандидат на цю посаду – 30-річний самовисуванець, позапартійний Михайло Головашов, якого підтримують односельці, але влада ні за що не допустить його обрання.

Відразу ж промайнула крамольна думка: а чи не поїхати в Заайдарівку взяти участь у тих виборах – наприклад, журналістом – з метою не допустити фальсифікацій?

На мою пропозицію поїхати в Заайдарівку відразу ж відгукнулася моя приятелька Лідія Старшикова. Кожна з нас має за плечима вже солідний досвід участі у виборчих кампаніях від команди «помаранчевих», тому ми непогано знаємося на методах і прийомах, якими місцева влада фальсифікує результати виборів.

I вийшов Давид проти Голіафа

Три з половиною години автобусом – і в переддень виборів ми з Лідією Борисівною в Заайдарівці. Поспілкувавшись із «групою підтримки» Головашова – довіреними особами, спостерігачами і журналістами – почули від них історії про вкидання бюлетенів пачками, про внесення до списків виборців «мертвих душ» і тих, хто вже кілька років перебуває за кордоном, про масове примусове зведення людей на дільницю, про кількарразове голосування одними особами тощо.

Поки ми розмовляли, по селу вже пішов поголос: «Приїхали з Луганська перевіряти, щоб правильно пройшли вибори!» До нас підтягнулося ще кілька заайдарівців.

Від наших співрозмовників ми почули, чому Михайло бере участь у перегонах. Залишившись кілька років тому без батька, він сів на його трактор і став допомагати людям орати городи – недорого. Не обминав і зовсім бідних, кому нічим розплатитися. Заочно закінчив сільгоспінститут, добре знає проблеми рідного села.

Мабуть, для односельців Головашов є авторитетною людиною, бо одночасно кілька чоловіків запропонували йому виставити свою кандидатуру на сільського голову. Михайло спочатку цю пропозицію не сприйняв серйозно, але невдовзі його викликав до себе сам Чернявський і сказав: «Якщо не підеш на голову, дам тобі хорошу роботу» (Головашов за статусом був кілька років безробітним). Тут уже Михайло засумнівався – і таки вирішив іти...

Спеціально нікого він не агітував, просто спілкувався з людьми, як і раніше. Зате владна команда використовувала свій адмінресурс на повну. Так, із райцентру на свято Івана Купала привезли в Заайдарівку концертну бригаду. Під час концерту люди від Чернявського «рекомендували» заайдарівцям голосувати за Закутька. Якщо, мовляв, він буде головою, то буде вам і школа з пластиковими вікнами, і садок, і все буде...

Начмед районного територіального медичного об'єднання Ігор Соловійов казав своїм співробітникам-заайдарівцям буквально таке: «Глядіть мені, щоб усі проголосували за Закутька, бо можете залишитись без роботи!» Звільненням з роботи за «неправильне» голосування погрожували й інші керівники.

Свого часу й Головашову пропонували: «Давай вступай у партію!» (зрозуміло, що «правильну» партію). Цікава дрібничка: депутатський корпус Заайдарівської сільради складається з 16 осіб, і всі (!) вони є членами Партії регіонів. Кажуть, що справді ідейних регіоналів мало, більшість у партію «загнали», бо людям же треба працювати...

Як перемагати регіоналів на Донбасі

Майже фізично відчуваючи на собі насторожені, а то й ворожі погляди з боку всіх членів комісії та їхнього голови, а також присутніх тут двох представниць районного штабу Партії регіонів, ми взялися до роботи.

Моя колега вирішила приєднатися до виїзної бригади для здійснення контролю за голосуванням за межами дільниці. Зрозуміло, місця для неї в машині «не знайшлося», і вона поїхала на іншій. Перший водій гнав свою автівку з такою швидкістю, що наша ледве за нею встигала.

Старшикова не покинула членів комісії зі скринькою навіть під час обіду, на який її демонстративно не запросили – сказали: «У нас харчів на Вас не вистачить». Але жінка була невідступною... тоді й харчі для неї знайшлися.

Я ж упродовж цього дня проводила екзит-пол. Голова комісії (очевидно, не знайомий із такою процедурою) став забороняти опитувати людей. Він часто комусь телефонував, але потім свої претензії припинив.

На головне запитання: «За кого ви проголосували?» третина людей взагалі не стала відповідати, мотивуючи відмову по-різному: «Не хочу», «Боюся», «Воно Вам не нужно», «Це моя тайна», «Не скажу, бо нас з роботи привезли». Дехто давав інакшовну відповідь: «Ну, не за «регіони», «За молодого».

Серед тих, хто йшов на контакт, були такі, що відповідали пошепки, озираючись навколо, а сміливіші, як правило, говорили, що не вірять місцевій владі, особливо – районній. Багато хто не вірить і в чесність будь-яких виборів за такої влади: «Чесні вибори будуть, як не стане Чернявського», «Як би ми не голосували, а все одно буде по-чернявському», «Така власть – менти одні...».

Переважає більшість моїх респондентів уже не хочуть голосувати за Партію регіонів через конкретні дії (вірніше, бездіяльність) місцевих керівників. Розповіли мені, що попередній голова сільради Терников, коли балотувався, то обіцяв: «У мене великі зв'язки, ми зробимо з Чернявським Заайдарівку для людей!» А вже як став головою, хвалився: у районі виділили 2 мільйони гривень на ремонт доріг, дали сотні тисяч і на ремонт спортзалу, і на міні-котельню.

І де ж ті дороги? Заасфальтували кількадесят метрів, а вже за рік на тій дорозі з'явилися ями. Спортзал ремонтували два роки, а ремонт виявився косметичним – стіни в патьоках і підлога провалюється. Замість обіцяної котельні привезли якусь будочку, пофарбували її, а тепла як не було, так і немає. Клуб в аварійному стані, східці в ньому попадали, дах протікає.

Про Закутька кажуть: «Він же не сам іде на голову – його туди пхнуть, і він робитиме так, як йому скажуть». Люди стверджують, що Чернявський дав своєму протеже прямий наказ: «Роби що хочеш, але щоб ти був!».

Розповіли історію про те, що саме тоді, коли Закутько керував справами на комбикормовому заводі, звідти в невідомому напрямку пропало 100 тон зерна. А минулого року він балотувався на голову Новопсковської селищної ради, але люди підтримали не його, а молодого Олександра Бондаря. І ще додали: «Йому це головування потрібне для переоформлення пенсії, бо він уже має 28 років держслужби, а двох років не вистачає». Селяни кажуть, що влада напередодні організувала в селі кілька зборів, де хвалила Закутька, і взяла з них обіцянки голосувати саме за нього.

Перемога над регіоналами на виборах нічого не варта?

А народ узяв і проголосував своєю більшістю не за регіонала Закутька, а за молодого не-регіонала Головашова. Результати голосування такі: за Закутька – 297, за Головашова – 428 (щоправда, було ще 7 кандидатів, але вони набрали смішну кількість голосів – від 1 до 13).

Наша «група підтримки» наполягала на тому, щоб підрахунок голосів здійснювався відкрито і гласно – відповідно до Закону України про вибори. Але як не заперечував

необхідність такої процедури пан Коростильов (у них завжди бюлетені розкладали мовчки), ми відстояли свою вимогу.

Незважаючи на те, що законом це не заборонено, голова комісії не дозволив довіреній особі Головашова сфотографувати списки виборців (у цьому була потреба, бо хтось помітив у списку прізвище людини, що померла три роки тому), він також не хотів, щоб оголошувалися результати екзит-полу (бо вони показували суттєву перевагу Головашова над Закутьком), оскільки ми нібито «заважаємо працювати».

Отже, спільними зусиллями ми вибороли правду в Заайдарівці. Якою б «сильною» не була влада на Новопсковщині, а спасувала перед найменшим нашим опором – адже вона майже не має підтримки в селі.

А що далі? Знаємо, що Головашову буде нелегко головувати в Заайдарівці – за чутками, районні депутати вже погрожують: «Ми не дамо йому працювати!» Його односельці теж дещо засмучені: швидше за все, Чернявський не даватиме гроші селу, бо там пішли проти його волі. Сподіватися на те, що хтось прийде на зміну Чернявському, не випадає – кажуть, у нього міцний «дах» у Луганську і в Києві.

По інших селах Новопсковського району, де люди теж насмілилися обрати собі голів усупереч волі «хазяїна», вже поприкручували гайки (як у Козловому – Євген Бобильов був у Партії промисловців і підприємців, а від сьогодні він уже член Партії регіонів; у Ганусівці – позапартійний Анатолій Липовський нещодавно під тиском влади теж став регіоналом), або ось-ось прикрутять (у Новопскові, Білолуцьку, Танюшівці, Новобілій). Щойно стало відомо, що в Танюшівці вже опечатано кабінет сільського голови.

Парадокс у тому, що переможені силою адмінресурсу перетягують до себе переможців і тим самим нівелюють вибір населення, зберігаючи таким чином на місцях регіональний тоталітаризм.

Морально зламали й директорів Білолуцької гімназії (Василь Бутенко – переконаний рухивець – врешті-решт вступив у Партію регіонів і зробив допис до партійної газети регіоналів, де спалюжив помаранчеву владу та її ідеологію) і Новопсковської школи (Анатолій Ткач – позапартійний, але разом із дружиною був палким прихильником Юценка і «Нашої України», агітував за них; сьогодні вже у своєму радіовиступі щиро дякує Чернявському); віднедавна не є директором Новобілянської школи прихильник української ідеї Андрій Богачов, тепер цією школою керує інша людина – Алла Цапенко.

Схема одна й та сама: депутати райради, різні відповідальні працівники й інструктори РДА здійснюють нескінченні перевірки відповідних навчальних закладів, налаштовують педколектив проти невгодного керівника, звинувачують останнього в безгосподарності і ставлять його перед вибором: або членство в Партії регіонів плюс припинення перевірок і контролю, виділення грошей на ремонт закладу та інші пільги, або – «прощай, директорство».

Отже, Партія регіонів на Луганщині може й надалі бути переможцем усіх майбутніх

виборів (незалежно від їхнього результату), але лише за умови встановлення повної диктатури й поліцейного режиму – а, зважаючи на велику кількість у владі колишніх працівників силових структур у Заайдарівці і Новопокровському районі в цілому, є всі передумови для цього.

Проте історія знає чимало прикладів, коли той, хто не хотів віддавати владу демократичним шляхом, був все ж таки вимушений віддавати її вже в інший спосіб...

Ірина Магрицька – кандидат філологічних наук, доцент Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, журналіст, громадський діяч ([Раді о Свобода](#)).